

Доц. Лилия Пекова¹, г-р Галина Йосифова¹,

Антония Петрова²

¹Детска инфекциозна клиника, УМБАЛ „Проф. Стоян Киркович“, Стара Загора

²Специализант по инфекциозни болести, Тракийски университет, Стара Загора

Превенция срещу вирусни хепатити сред медицинския персонал на инфекциозно отделение и детска инфекциозна клиника на УМБАЛ „Проф. Стоян Киркович“, Стара Загора

Резюме

През периода декември 2011 – март 2012 г. на територията на област Стара Загора бе регистриран епидемичен взрив от хепатит А. Цел: Да се установи статусът на медицинския персонал, работещ в инфекциозните звена – ИО и ДИК – по отношение на вирусните хепатити и особено на хепатит А.

Материали и методи: В проучването са обхванати 48 души – 8 лекари, 27 медицински сестри и 13 санитарни. Направени са клиничен преглед и серологично изследване чрез ELISA за наличието на anti-HAV IgM, anti-HAV total, HBs Ag, anti-HBc total, anti-HBs и anti-HCV.

Резултати и обсъждане: Преболедували от хепатит А са 16 членове на персонала. За тях се получи потвърдителни резултати за anti-HAV total. Негативни за anti-HAV се оказаха останалите 32 души. Получиха се 4 позитивни резултата за носителство на HBsAg. При трима се установи наличие на anti-HCV антитела. С постваксинални титри за anti-HBsAg под 1:100 бяха 12 души и при тях бе препоръчана бустерна доза ваксина срещу хепатит В. Със стойности под 1:10 бяха 5, изцяло липсваха при 3 – всички те бяха показани за пълен курс ваксина. При 26, проявили желание, бе проведена имунизация с дарена инактивирана ваксина срещу хепатит А в два приема през интервал от 6 до 12 месеца.

Заключение: Медицинският персонал, работещ в инфекциозна среда, е подложен на висок риск от заразяване с вирусите на хепатит А, В и С. Използването на лични предпазни средства е безусловна необходимост, а приложението на ваксини е достъпен интелигентен начин за недопускане на заболявания тип ВБИ. След проверка на статуса по отношение на хепатити А и В работещите в рисковата среда служители – лекари, медицински специалисти и санитарни, трябва задължително да се ваксинират за тези заболявания.

Ключови думи: медицински персонал, хепатит А, В, ваксина

Prevention Against Viral Hepatitis At Medical Staff In The Department Of Infectious Diseases And Pediatric Of Infectious Clinic Of „Prof. Stoyan Kirkovitch“ Hospital, Stara Zagora

Lilia Pekova¹, Galina Yosifova¹, A. Petrova³

¹Clinic of children infectious diseases, UMBAL „Prof. Stoyan Kirkovitch“, Stara Zagora

²Graduate student in infectious diseases, Trakia University, Stara Zagora

Abstract

In a period from December 2011 to March 2012 in the region of Stara Zagora was registered an epidemic outbreak of hepatitis A. **Purpose:** To determined the status of the medical staff working in the infectious wards according to viral hepatitis, especially hepatitis A. **Materials and methods** 48 people were included in this study: 8 medical doctors, 27 nurses, 13 health officers. Clinical examinations were made, serological investigations (ELISA) to determine the presence of anti-HAV IgM, anti-HAV total, HBsAg, anti HBc-total, anti-HBs and anti-HCV were done. **Results and discussion:** 16 members from the staff were pull through a hepatitis A. For them we received positive results from anti-HAV-total. The rest 32 people turned out to be negative. Four careers of HBsAg were found out. Three persons were positive for anti-HCV antibodies. After previous vaccination against hepatitis B the titer of anti-HBs under 1:100 were noted in 12 and in them was recommended a single buster dose vaccine. In 5 the titer was under 1:10, and zero in 3 persons – they were advised to do fully new vaccination. In the 26 negative to hepatitis A volunteers, a donated vaccine against hepatitis A was applied twice in interval from 6 months. **Conclusion:** Medical staff in infection ward was in high risk of perception of hepatitis A, B and C. Using personal protective means was unconditional necessity, application of vaccines was accessible intelligent way to stop diseases like nosocomial ones. After checking a status according to hepatitis A and B they must be vaccinated against these diseases.

Key words: medical staff, hepatitis A, B, Havrix

Известно е, че здравният персонал се отнася към рисковите групи за заразяване с инфекциозни заболявания, сред които особено място заемат вирусните хепатити В, С, Д, както и СПИН. Рискът от заразяване в болничната среда е двупосочен: от пациента към болничния персонал и в значително по-малка степен – обратен.

Въпреки че е ваксинапредотвратима инфекция, хепатит А се среща в цял свят. Това заболяване, макар и рядко, може да доведе до остра чернодробна недостатъчност и екзитус. Като цяло, приложението на ваксината не е масова практика. Според проучване на Guturu P et al. сред медицинския персонал то е 28.8% и това е над нивото на общото потребление¹.

През периода ноември 2011 – април 2012 г. на територията на област Стара Загора бе регистриран епидемичен взрив от хепатит А. В двете инфекциозни звена – ИО и ДИК на УМБАЛ „Проф. Стоян Киркович“ АД – гр. Стара Загора, бяха хоспитализирани 1074 пациента. Това насочи вниманието към възможността за заразяване и заболяване на медицинския персонал, който полагаше грижи за тях.

Целта на настоящото проучване е да се установи статуса на медицинския персонал по отношение на вирусните хепатити и особено на хепатит А и да се предприемат необходимите специфични превантивни мерки.

Материали и методи

В проучването са обхванати 48 души медицински персонал, работещ в двете инфекциозни звена. Това са 8 лекари, 27 медицински сестри и 13 санитарни (табл. 1). Направени са клиничен преглед и серологични изследвания за наличието на anti-HAV IgM, anti-HAV total, HBs Ag, anti-HBc total, anti-HBs и anti-HCV чрез ELISA. На лицата, негативни за хепатит А, се извърши двукратно – през интервал от 6 до 12 месеца, специфична профилактика с ваксина гарение.

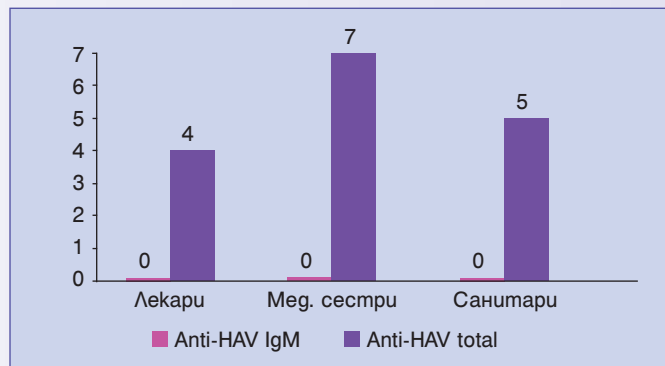
Резултати и обсъждане

След снемане на щателна анамнеза, преглед и получаване на резултатите от серологичните изследвания стана ясно, че 16/48 са преболедували от хепатит А – 5 преди да постъпят на настоящата работа, 7 – по време на работата си в ИО и ДИК (фиг. 1). За 4 от тях установяването на данни за прекаран хепатит А бяха неизвестна до този момент находка. В процентно изражение 8.33% от лекарите са прекарвали заболяването, 14.58% от медицинските сестри и 10.41% от санитарите. Според Skinhoj P et al.² сигнификантно най-висок дял заболели от хепатит А се наблюдава сред санитарите.

По време на визирания епидемичен взрив от хепатит А не се разболява никой от медицинския персонал. Смята се, че по отношение на този тип хепатит здравните работници не са поставени в специална рискова кате-

Отделения, персонал	ИО	ДИК
Лекари	4	4
Мед. сестри	13	14
Санитарни	6	7

Табл. 1. Състав на медицинския персонал на инфекциозните звена ИО и ДИК на УМБАЛ „Проф. Стоян Киркович“, Стара Загора

Фиг. 1. Серологичен статус на медицинския персонал по отношение на хепатит А

гория. Като основен рисков фактор за пренасяне на HAV в болнична среда се определят ръцете на персонала³. Така че неползването на еднократни латексови ръкавици при вземане на проби за изследване (кръв, изпражнения, урина), грижите за пациента, раздаването на храна принципно се явяват възможности за заразяване с хепатит А на медицинския персонал, а също така и за разнасяне на заразата сред останалите нехепатитно болни в стационара. Спазването на изискванията за дезинфекция на ръцете и употребата на индивидуални защитни средства са задължителна основа за превенцията срещу това заболяване.

Всички пациенти с хепатит А се наставят в съответен сектор, като не се допуска да се смесват с лежачо болни с други диагнози в стационара.

Ваксините срещу хепатит А осигуряват високо ниво на защита – в над 95% за период от 5 години^{4,6}. За първи път такава ваксина е използвана през 1996 г., а от 1999 г. навлиза масово в области с висока заболяемост⁵. Прилага се чрез интрамускулна апликация в делтоидния мускул на два приема. Тъй като става дума за незадължителна ваксина, първият прием е свободно избираем момент, а вторият следва да се осъществи в период от 6 до 12 месеца по-късно.

Първата доза започва да изгражда имунитет 2 до 4 седмици след апликацията. Антитела срещу HAV над 20 mIU/mL се образуват в 80–98% от имунизирани възрастни 15 дни след поставяне на първата доза, а в 99–100% – след 1 месец⁶. В условията на визирания епидемичен взрив от хепатит А за екстрена профилактика на здравните служители от инфекциозните звена на УМБАЛ „Проф. Ст. Киркович“ – Стара Загора бе безвъзмездно предоставена ваксина гарение от фирмата производител.

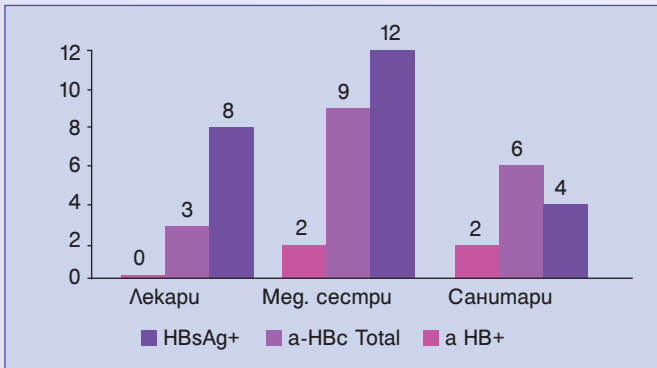
Персонал	Лекари	Мед. сестри	Санитарари
Ваксинацирани се	4	14	8
Отказали	–	6	–
Преболедували	4	7	5

Табл. 2. Приложена ваксина срещу хепатит А HAVRIX на медицинския персонал в началото на епидемичния взрив от хепатит А 2010/2011 г.

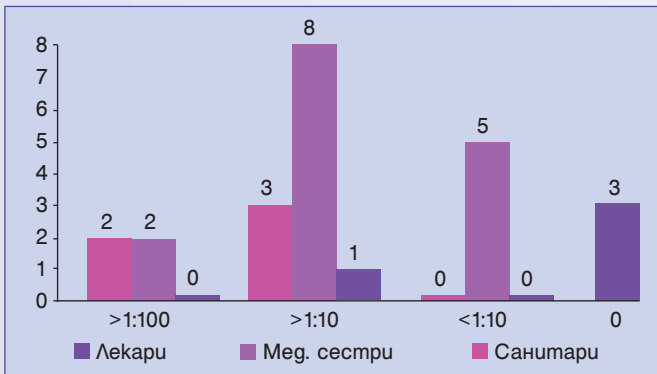
26 здравни служители се имунизираха по собствено желание двуразово според указанията за приложение на продукта (табл. 2).

Здравната просвета, която е задължение на общо-практикуващите лекари, както и нивото на здравната култура на населението са предпоставки за приложението на незадължителната специфична профилактика на хепатит А.

Демонстрираната пасивност по отношение на възможността за превенция при част от медицинския персонал е необяснима при положение, че постулатът

Фиг. 2. Серологичен статус на медицинския персонал по отношение на хепатит В

Фиг. 3. Изследване на титъра на протективните антитела сред медицинския персонал, ваксинаран срещу хепатит В

„Профилактиката е най-добрата терапия“ е известен на всички. Винаги е за предпочитане ваксинапрофилактиката да се предприеме преди разгръщането на епидемична ситуация, за да има достатъчно време организмът да изработи необходимите антитела в протективен титър. В началото на епидемията обаче също може да се разчита на успех в това отношение.

Анамнестични сведения за преболеждане от хепатит В дадоха 12 служители, като при 5 от тях това се е случило по време на работата им в инфекциозните звена. При 2 медицински сестри и при 2 санитарари установихме носителство на HBsAg (фиг. 2).

Профилактирани с ваксина за хепатит В са 24 души – 12 по програма на УМБАЛ „Проф. Стоян Киркович“ и 12 със закупена на собствени разноски. Състоянието на постваксиналния имунитет за хепатит В се вижда на фиг. 3.

Установено е, че разходите за ваксинапрофилактика сред медицинските работници са приблизително 10 пъти по-малки в сравнение с тези за лечение при евентуална заболяемост⁷.

За anti-HCV се оказаха позитивни трима души, при които заболяването е протекло атипично, без иктер. Те нямат представа кога и как са се заразили.

Заклучение

Медицинският персонал работи в условията на повишен риск от заразяване с вирусни хепатити, особено при концентрацията им в инфекциозните звена. Спазването на общите противоепидемични правила за работа е безусловно задължително. Приложението на специфични мерки за превенция на медицинския персонал срещу вирусните хепатити А и В трябва да се превърне в популярна и достъпна практика.

От нашето проучване става ясно, че независимо от факта, че Р България се намира в интермедиерна зона по отношение на заболяемостта от хепатит А, сред медицинския персонал, работещ в инфекциозна среда, има лица, които не са преболеждали от това заболяване. Предвид обстоятелството, че хепатит А протича тежко сред възрастни пациенти и налага продължително отсъствие от ежедневната трудова дейност, проблемът, касаещ ваксинапрофилактиката за вирусен хепатит А при здравните служители, особено при такива, които работят в рискова среда, е особено актуален.

Литература

- Guturu P, Cicalese L et Duchini A. Hepatitis A vaccination in healthcare personnel. *Ann Hepatol*. 2012;11(3):326-9.
- Skinhoj P, H Vitenberg, J Andershvill, et al. Hepatitis A, B, and non-A,non-B in Danish hospital nursing staff. *J Clin Pathol*. 1984;37:763-766.
- Doebbeling BN, Li N, and Wenzel RP. An outbreak of hepatitis A among health care workers:risk factors for transmission. *Am J Public Health*. 1993;83(12):1679-1684.
- Innis BL, Snitbhan R, Kunasol R, et al. Protection against hepatitis A by an inactivated vaccine. *JAMA*. 1994;271(17):1328-1334.
- Feinstone SM, Gust ID. Hepatitis A Vaccine. In: Plotkin SA, Orenstein WA, eds. *Vaccines* (3rd ed.). Philadelphia: WB Saunders Company; 1999:650-671.
- HAVRIX® (Hepatitis A Vaccine, Inactivated) PRESCRIBING INFORMATION.
- Smith S, Weber S, Wiblin T, et al. Cost-effectiveness of hepatitis A vaccination in health care workers. *Inf Control Hosp Epidemiol*. 1997;688-692.